

This item was submitted to [Loughborough's Research Repository](#) by the author.
Items in Figshare are protected by copyright, with all rights reserved, unless otherwise indicated.

1NT13_mp3_Our Story_Oral Histories of Women from Turkey

PLEASE CITE THE PUBLISHED VERSION

LICENCE

CC BY-NC-ND 4.0

REPOSITORY RECORD

Türkmen, Nuray. 2021. "1nt13_mp3_our Story_oral Histories of Women from Turkey". Loughborough University. <https://doi.org/10.17028/rd.lboro.13515278.v1>.

1964 yılında Ankara'da doğdum. Zekai Tahir Burak Hastanesi'nde. İki çocuğumu da orada doğurdum sonra da. Hep Ankara'da yaşadım. Ya tam bir apartman çocuğuyum ben. E, Maltepe'de çocukluğum geçti, gençliğim Emek, ondan sonraki tüm yaşamım da Çayyolu.

Benimki aslında çok güzel ve özel bir çocukluk, çünkü şöyle, ben Köy Enstitülü bir babanın çocuğuyum. Biliyorsun Erzincanlıyım. Annem, babam Erzincanlı olduğu için Erzincanlıyım. Annem de orada böyle büyük bir sülalenin kızı. O da gelişmeye çok açık ve zeki bir kadın. Tahsilli bir kadın değil ama herkesin çok tahsilli zannetiği, çok da, her şeyi öğrenmeye açık ve çok modern görüşlü bir kadındı. Babamın tabi ki hayatımda çok çok önemli noktaları var. Ben çocuklarımı yetiştirirken bile hep babamın bir takım öğrettikleri ile büyüttüm gerçekten. Onlara da dile getirerek büyüttüm.

Yani, ama biz sokakta oynayan çocuklardık tabi ki. Ben sonra kendi çocuklarım da sokakta oynayabilsinler diye Çayyolu'nda yaşadım. Gece 12'lere kadar sokakta yaşamının keyfini yaşattım onlara da, bu vesile ile. Sokakta oynayan, gece 12'lere kadar, komşuluk ilişkilerinin çok yoğun olduğu, bir gün onlarda bir gün öbüründe yemek yiyebildiğimiz. Şu anda çok da yaşayamadığımız şeyler. Hala ilkokul arkadaşlarımla görüşüyorum, ilkokul öğretmenimle görüşüyorum. Bende bazen, çok hoş anıları olmasa bile. Çünkü şöyle, ben ilkokulda okurken benim babam bizim okula müdür olarak geldi. Ve öğretmenin tavrındaki farklılaşmayı sezmiştim, o zaman, o çocuk aklımla. Ve o zamandan beri bir adaletsizliğe tepkim var. Hep bir karşı duruş var, demek ki bu biraz zihniyetten de geliyor herhalde, çocukluktan, yedisinde neyse yetmişinde o oluyorsun galiba. Şimdi bir gün hiç unutmuyorum, öğlen artık okul bitmeye yakın. Bir de çok zengin bir muhitte oturuyoruz ve zengin veliler var. Pide yaptırmış bir veli, getirdi ve sınıfa. Pide biliyorsun aç olan insana korkunç güzel kokan bir şey. Ve biz hepimiz çocuğuz. Öğlen yemeğine yakın güya öğretmenler odasına götürcek ve yiyecekler. Benim için adalet ve paylaşım hep çok önemli. Orda ne beklersin birer parça bile olsun çocuklara tattırmayı. Çünkü ben yıllar sonra kreş açtım, bir küçücük pastayı hayırlı olsun bile birisi getirse, onu lokmalara bölüp, bütün çocukların ağzına birer lokma koyardım. Ve bunu babama gidip söyledim. Ondan sonra babam velilerin okula bir şey getirmesini yasaklamıştı mesela. İlk kazanımımdır bu aslında, bir karşı duruşa karşı ilk kazanımım. Ama babamın müdürlüğünde kaybettiklerim de oldu tabi. Bir gün çok yağmur, babamla birlikte gidiyoruz. Ben de direkt kapıya doğru yöneldim. Ondan sonra, nereye dedi, dedim ki çok yağmur yağıyor yani, gireyim ben de içeri. Bütün çocuklar ıslanıyor sen de ıslanacaksın, dedi. Sonra hiç unutmam, bu Özal döneminde bütün akraba ve yakınlarına her türlü imkanı sundular ya, ya dedim bir okul kapısından girmeyi bile becerememişsin, millet yakınlarına neler neler yapıyorlar.

Çocuklukta çok keyifli günler de hatırlıyorum. Şimdi bugün biraz hafızamı zorladım, dediğim gibi hafızam aslında çok zayıf. Birçok şeyi çok da hatırlamadığımı seziyorum ama biraz kurcalayınca bir sürü şey de çıktı. İşte o zaman Uzay Yolu, diziler çok fazla yok. Daha doğrusu televizyon bizim hayatımıza çok sonradan girdi zaten. Yani ilk çocukluğumuzda yok televizyon. Ondan sonra televizyonun girmesi ile birlikte böyle diziler bizim için çok önemli. İşte Uzay Yolu dizisini canlandırıyoruz. Hepimiz bir rol üstleniyoruz. Bunu da sonra ilkokul arkadaşları ile buluşunca hep birlikteki ortak hafızadan çıkardığımız

şeyler aslında. Ben biraz esmer olduğum için oradaki zenci kadın rolünü üstlenmişim. Şu an adını tam hatırlamıyorum ama .

O yüzden böyle sokaklarda oynadığımız, hatta hiç unutmadığım, apartmanların arkada böyle hani taştan setleri olur ya, o setleri aşarak sokağın neresine çıkacağız falan gibi tam şehirce oyunları gerçekleştirdiğimiz, işte seksek oynadığımız, evcilik oynadığımız. Bir de bizim oturduğumuz mahallede, böyle bir orta göbeğe açılırdı, ya bütün evler oraya bakardı. Ortada da bir alan var. Ve gece 12'lere kadar saklambaç bile oynardık. Ailelerimiz de genelde balkonda olurlardı ve çok fazla öyle korkunun ve tehlikenin hayatımızda olmadığı yıllar onlar. En azından biz çocuklara tehlikenin yansımadığı yıllardı. Sonra gün geçtikte o büyümenin ve farklılaşmanın getirdiği şeylerle işte yok meyve çalalım, yok işte o bahçeye girelim falan gibi ve o maceralardan çok keyif aldığımız ve hala işte kolumda falan yaralarını taşıdığım. Çocukluğum çok fazla düşe kalka büyüdü. Dizlerimde hala şu an bile geçmemiş izleri var. O kadar çok düşmüşüm ki. Biraz kendimi erkek Fatma gibi hissederdim, hayatım boyunca da biraz öyle oldum, hiç feminen bir yapım olmadı zaten.

Daha sonra işte ortaokul, lise, o aşamalarda, hep o biraz büyümenin getirdiği, biraz isyanın getirdiği, ergenlik dönemi biraz da isyan içeriyor. O benim yapımla da çok ortak değerler içeren bir şey. Ve zaman, işte dönem biraz kritik döneme girilen bir süreçti. Daha sonra gençliğimin geçtiği Emek Mahallesi'ne taşındık ama benim okulum, Bahçelievler'deydi.

Babamın etkisi her aşamada var. Babam bir buçuk yıl kadar müdür olarak kaldı bizim okulda. Çok adil bir adamdı bir kere. Yani dediğim gibi onun için çok belli değerler vardı. Ondan önce 10 yıl Gülveren İlköğretim Okulu'nda müdürlük yapmıştı ve tam da yoksul ailelerin aslında, orada mesela babam hala çok saygı ile anılan bir adamdır, hala bugün bile gittiğinde onu tanıyan insanlarla karşılaşsın.

Maltepe'ye gelip buradaki adaletsizliği gördü. Belki benim ilk o tepkisel bakışım, duruşumun ana kaynağıdır babam belki de, o noktada. Bir de çok güzel sohbet eden bir aileydik biz. Yani klasiklerin okunduğu, bunun üzerine konuşulduğu, yani bir aradalığı seven bir aileydik. O yüzden o evim hep böyle bir, sıcak yuva dendiği zaman ilk ev, o hane evi gelir hep aklıma. Kendim sonra ev kurdum, hane kurdum ve bunu mümkün olduğunca sıcak kılmaya çalıştım ama o sıcaklığın hep orada olduğunu hissettiğim bir ailedeydim, o yüzden.

Babamın ilerleyen aşamalarda, tabi babamın o anda, o dönemde bir de muhalif bir duruşu kendince var. Yani bir takım örgütlenmelerin de içinde yer alıyor. Köy enstitüsü temelli olduğu için, oradan dostları var. Onların bize gelmeleri gitmeleri var. Sonra babam müfettişliğe geçti, emeklilik öncesi. Ordu'ya müfettiş olarak gitti. Ben mesela, 5.sınıfı, karne bile almaya tahammül edemedim. Çünkü babamın resimlerine bakıp bakıp ağlıyordum. Bir an evvel kendimi Ordu'ya atmıştım o yüzden, onun yanına.

Sonra babam şiir yazan bir adam. Bunu birlikte mutlaka bir edit ederdik. Hece vezni ile yazar eskiler biliyorsun. Çok da önemserdi bunu. Ama şiir yazmasının hızlanması, annemin çok erken kaybı tabi ki. Bizi mesela en çok sarsan şeylerden biri ama o biraz daha üniversite yıllarıma kayıyor. Erken kayıp ama hani

üniversitedeydim ben o zaman ve babamla o zamanki paylaşımlarımız da var, ilerleyen aşamada onlardan da bahsederim istersen.

Ben ailenin en küçük çocuğuyum. 2 ablam bir ağabeyim var yani bir miktar tekne kazıntısıyım aslında. Ama annem o zaman 32 yaşında bana hamile kalıyor ve bundan çok utanıyor. Ama hani üstüne gördü falan derler ya, doktora gittiğinde anlaşıyor. Annem diyor ki olamaz, doğuramam ben falan. Doktor diyor ki hanımefendi, gayrimeşru mu? Deyince birden bizimkinde jeton düşüyor. Hızla oradan çıkıp geliyor. Ama ya onun için 32 yaş çok geç bir yaş o dönem için, hamile kalmakta. Ama sonra hep iyi ki doğurmuşum, iyi ki doğurmuşum dediği için mutlu olduğum da bir zaman dilimi. Ailenin en küçük olmasının bir sürü avantajını yaşadım tabi. Erken anne baba kayıplarından sonra işte ablam, ağabeyim anne, baba rolü üstlendiler. Ve o zaman kardeşliğin ne kadar kıymetli bir şey olduğunu düşünüp, oğlumu tek başına bırakmamak adına bir kardeş dünyaya getirdim. Bu da önemli bir etken benim için.

Sonra yaşamımıza televizyonun girmesi büyük renk. Sonra bir de telefon girmişti mesela. Bu telefon bizim için büyük bir oyuncak halini almıştı. Ya bir sürü şey bizim için oyuncak. Bir arkadaşımın apartmanında asansör var, sırf onlara asansöre binelim diye gidip 5 sefer in çık, in çık yaptığımız zamanları da hatırlıyorum. Yani çok ilkleri yaşadık, bence çok keyifliydi. Şu anda biraz daha çok hazıra gelmeleri o keyifleri yaşamalarını engelliyor çocukların, diye de düşünüyorum. Biz hep o yenileri yaşadıkça o mutluluğu, keyfi yaşamıştık. Telefonsuz buluşabilmenin becerilerini sunuyorduk en azından ve hep arkadaşlıklar benim için çok kıymetli oldu. Yaşamımda hep, her dönemden dostlarım var hala görüştüğüm. Ve ben bunu çok önemsiyorum. Şimdi çocuklara da hep görüşmelerde sorarım, geçmişten arkadaş taşıyor musunuz diye. Geçmişten taşıdığınız arkadaş sizin vefa duygunuzu da gösteren bir şeydir. O yüzden benim için hep önemli olmuştur yani.

Ha, memlekete giderdik, yazın mesela. Yazları memlekete gitme... Çünkü dayımın 8 tane çocuğu vardı. Ben evin en küçüğü olduğum için onlarla birlikte olmak inanılmaz keyif verirdi. Bizim oralarda biliyorsun yok dereler akar, yok sular, çaylar. Ha bire bir yerlerde orada, dağlarda gezmeye çıkmak falan. Hep yaz aylarım için keyifli zamanlar. Sonra babamın müfettişliği ile Ordu ve denizle tanışmış oldum tabi. Orada da denizin keyfini yaşamış oldum.

Anne baba ilişkisi çok çünkü, annem babama saygı duyardı, babam anneme saygı duyardı. Bunun hep çok önemli olduğunu düşünüyorum, ikili ilişkide. Sevgi kadar saygının çok önemli bir şey olduğunu. Tabi ki insan yaşamında bir sürü kesitler var. Yani işte babamın bir dönem akşamları biraz dışarıda fazla takılmaları, annemin buna gösterdiği tepkiler falan olmakla birlikte, annem mesela bu durumu şöyle tanımlardı: "Ben birinci kocamı değil ikinci kocamı çok seviyorum." diye. Onun bir dönem olduğunu ve o dönemin bir şekilde tamamlandığını düşünürdü. Önemli bir şey bence. Keşke herkes o dönemlerini sağlıklı tamamlayabilse aslında. Ama dediğim gibi sohbet edebilen bir aileydik. Tabi ki ablam, ablalarım, ağabeyim yani onlar da çok önemliler burada. Çünkü onlar da hep yaşam standardımızı yükselten etkenler oldu. Özellikle bir ablam Almanya'ya gitmişti ama diğer ablam erken yaşta çalışma hayatına girdi. İşte bizim diyelim, tatildir, kılık kıyafettir gibi şeylerimizi üstlenerek bize farklı bir pencere açmakta önemli bir payı var. İşte farklı bir mahalleye geçmek falan gibi her tür kararda, biraz da kararların hep

ortak alındığı yani ev satın alınacak mesela bunun nerede, nasıl bir ev olmasının ortak hep birlikte konuşulduğunu hatırlıyorum. Bu çünkü hepimizin yaşamını değiştirecek bir şeydi ve önemliydi.

Ama ben mesela Maltepe'de otururken, işte deneme lisesine yazdırdı babam beni, iyi bir lise diye. Fakat orada ahabplarımızın çocukları da benden bir yıl sonra oraya yazıldılar. Ama onlara bir taksi tutuldu hani şu anda servis var. Onlar da o zaman kendilerince işte taksi tuttular. Babam dedi ki seni de dahil edelim, hani otobüsle gidip geliyorum. Bir ay dayanamadım o taksi ile gidip gelmeye. Dedim ki tüm sosyal hayatım ölüyor. Yani bunlar bir de biniyorlar, 90 aldık diye, üüü, ağlıyorlar falan yani. Ben hayatımda beşten şaşma altıyı aşma politikası uygulamış bir eğitim hayatı geçirdim. Ondan sonra dedim ki, ben bunlara tahammül edemiyorum ve sosyal hayatım ölüyor. O yüzden babam bana hep derdi ki, benim kızım okulu değil okul yolunu sever. Evet, hep okul yolunu sevdim, derslerin teneffüslerini sevdim. Hep de yaşamımda böyle oldu gerçekten.

Çocukken tabi ki bu hep birlikte o gezmeye gitmeler, yani onlar vardı hayatımızda. İlla işte onlara gezmeye... Bayram gezmelerini bile hatırlıyorum, çocuk oynacağı geliyor şu anda. Mesela Ayşe hanımlara gidersin sonra Ayşe hanımlar döner sana gelirler falan şeklinde. Ama bunlar rutindir ve yapılması gereken şeylerdir. Daha sonraki yıllarda tabi gitmeyi reddettiğim bir süreç var.

Maltepe'de oturunca Kızılay'a yürüyerek gidebildiğimiz bir yerde oturuyorduk. Tabi ilkokul aşamasında değil daha sonraki zaman diliminde. Sosyal hayatta hep böyle evimize gelenin gidenin olduğu, mesela ben daha sonra bir bayramda Ankara'da kaldım. Hatta babam hayattayken ama bayram mantığı değişmişti. Ondan sonra, bir kez daha bayramda Ankara'da kalmamaya karar verdik. Çünkü annemizden öğrendiğimiz o bayram tatlısı yaptık, bayram yemekleri yaptık ve kimse gelmedi. Gibi bir şeyi yaşamak da ondan sonra üzdü mesela. Çünkü ona alışmıştık, onu biliyorduk, hayatımız boyunca. Sonra sonra onlar hayatımızdan mesela çıktılar ama önemliydi. Bayramda mutlaka evimizde kalırdık gibi şeyler vardı. Ve hep eşimiz dostumuz vardı. Mutlaka biz birilerine giderdik, birileri bize gelirdi.

Dediğim gibi altlı üstlü komşularımız vardı. Bazen onlarda yemek yenir bazen de bize yemek yenir. Çoluk çocuk hep bir arada olurduk. O keyifler mesela sonra gerçekten hayal gibi, hani yaşandı mı acaba diye düşündüğümüz zaman dilimleri. Sonraki gençlik kısmında zaten hep biraz arkadaşlar ve bizim arkadaşlarımızın da bizim eve gelmekten çok hoşlandığı bir evdi bizimki. Ablamın arkadaşları, ağabeyimin arkadaşları, benim arkadaşlarım. Hem bizimkiler çok mutlu olurlardı hem de bize gelen çok mutlu olurdu. Keyifli bir ev ortamı olduğu için.

Ay, Gençlik Parkı'na gidilirdi evet, su böreği, yaprak sarması yapılır, oradan semaver ile çay istenir. Ulus kültürüm çok yok benim için açıkçası. Yani Ulus'u yıllar sonra daha fazla öğrendim herhalde. Ama Gençlik Parkı mutlaka hayatımızda vardı gerçekten, o da çok keyif aldığımız bir şey olurdu. Bir de mesela işte Erzincan'a giderken yolculuklarda mutlaka yollukların hazırlanması ile birlikte, Gençlik Parkı'nı da hep öyle hatırlıyorum. Yaprak sarması ve su böreği ile.

Ya işte çay bahçeleri var semaverle çayını istersin, kendi yiyeceklerini, çıkını çıkarırsın. Ondan sonra da yersin, içersin arada çocuklar işte götürülür bir şeylere bindirilir, gelinir. Ama bütün gün orda geçer.

Babam nargile içerdi mesela, onu hatırlıyorum. Gençlik Parkı ile özdeşleşmiş bir boyuttu, başka bir yerde yoktu. Ama şey, keyifli bir gün geçirme gibi bir şey aslında, öyle. Bazen komşularla gidilir. Daha sonraki yıllarda çarşamba, kadın matinelerini hatırlıyorum. Bütün komşular, çocukları, kızlar bütün toplanıp işte eğlence şeklinde gidildiği. Aslında sosyal hayat çok daha renkliymiş yani. Şimdi düşünüyorum yok öyle şeyler. Ya da bir arada yapılan şeyler değil bunlar. Bizim dışarıdaki hayatımızda farklı boyutlarda yapıyoruz bunları genellikle.

Valla öyle bir komşumuzu hatırlıyorum. Chevrolet arabası vardı. O Chevrolet arabalar tartartartar çalışır. Bir de çok az arabanın olduğu bir zaman dilimi. Ve adamın adını da hiç unutmuyorum, vicdansız vicdan denirdi çünkü karısına şiddet uyguluyordu. Ve ama sadece şunu hatırlıyorum çocuklukta yani insanlar,o, karısının adını mesela yok aklımda ama vicdansız vicdanı hatırlıyorum. Kadına üzüldür, desteklemeye çalışırlardı ama onun dışında demek ki yapılacak bir şey de yoktu. İşte akıl verdiklerini hatırlıyorum. Hadi şöyle yapma, böyle yapma, şunu yap, bunu yapma falan gibi şeyler hatırlıyorum. Ama onun dışında o vicdansız vicdana hiçbir şey yapıldığını hatırlamıyorum mesela. Ne oldu bilmiyorum ama çocukluğumda o adamı gördüğüm zaman, böyle kötü kötü baktığımı hatırlıyorum. Yani o kötü adamdı çünkü benim için.

A, tabi ortaokula geçtim, ortaokula işte, DMS'sine gidip geliyorum. Daha şeyde oturuyoruz, Maltepe'de oturmaya devam. Ondan sonra bu yokluk ve kıtlık dönemleri Türkiye'nin. Kuyruklar hatırlıyorum, Et, Balık'ta kuyruk beklediğimizi hatırlıyorum ama orada kendime bir misyon yükleyerek çok önemli insan yapmıştım kendimi. İşte çok erken, 4'te 5'te gidiyoruz ve anneme illa ben eşlik ediyorum. Niye ağabeyim etmiyor bilmiyorum yani değil mi ben niye gidiyorum? Ama şundan hoşuma gidiyor, oradan liste tutuyorum, gelenin adını yazıyorum. Çünkü bu bir kuyruk ya, o kuyruk da çok fazla delinmemesi lazım. Kimse kimsenin önüne geçmeyecek ve herkes benim listemi önemsiyor falan gibi. Orada kendime böyle bir, liste hazırlayan, o listenin uygulayıcısı bir kimlik seçtiğim için belki de hoşuma giden bir eylem. Ama işte, piriç almak için nereye gidiliyor, Fiskobirlik mi? Yok ya neyse mesela piriçi, işte ithal piriç mi geliyor bir şey. Ya her şey bir yok ve kıt. Yani işte sana yağ kuyruğu var, et kuyruğu var, sürekli bir kuyruk var yani. Her şey bir kuyrukla alınıyor. Öyle bir süreç var. Daha sonra zaten ortaokulun ortalarına doğru da Emek Mahallesi'ne taşındık. Yani ama o yokluk, kıtlık dönemleri ve kuyruklar mesela hani bu kadar hafızası kötü bir kadında, hafızamda çok yer etmiş yerler gerçekten.

Teyzeler, hep kadınlar yani erkek çok az hatırlıyorum. Belki de yok, belki de sonradan gelenler oluyor hani biraz daha kuyruğun sonuna kalanlar olabilir. Ama ilk erken gidenler, kuyrukta bekleyenler genelde hep kadınlar. Babamı da hatırlamıyorum bunun yanında yani. Hani ama şöyle bakılabilir, hani o işe gidiyor, annem ev hanımı olduğu için o bu işi kotarıyor. Yani annemin böyle bir yakınması olduğunu hatırlamıyorum mesela, neden ben demedi. Dediğini hiç hatırlamıyorum. Doğal bir şekilde, normalleştirilen boyuta geliyor belki de işte. Çünkü etrafın da hepsinin kadın olması yani sen kadın başına nasıl gidiyorsunu tersine çevir, erkek başına kuyrukta ne işin var gibi bir mantığa bürünüyor belki de olay, bilmiyorum. Belki öyle bir şey gerçekten. Ama hep kadınları hatırlıyorum gerçekten.

Babam annenin ölümünden sonra yemek yapmaya başladı, işte ütü yapmaya başladı. O da biz istemiyorduk ama işte bizi yormamak adına yapıyordu. Demek ki şöyle bakıyorum. Annem çalışan bir

kadın olsaydı, babam bunların hepsini yapabilecek bir adamdı aslında. Ama annemin evde olması ve ev hanımı olması bir de çok becerikli ve eli hızlı bir kadın olması. Bir de annemin de normal olması. Annem aslında bir çocuk gelin, çok erken yaşta, babası Erzincan depreminde öldükten sonra, aslında çok büyük bir sülalenin kızı. Yani baya böyle şatafatlı büyümüşler ama bir an evvel demek ki bir ev, yurt sahibi etme ihtiyacı duydu anne. O yüzden çok erken yaşta evlenmiş. Annemin de normalinde bu var. Ben daha sonra kadın çalışmaları içinde yer alınca da, kadın o zaman bunu ekstra bir şey gibi görmüyor. Doğduğu, şiddette de aynı şey hep vardır zaten. Evinde gördüğü şeyin devamı olduğu için, o yüzden böyle bir beklentisi hiç olmadı diye düşünüyorum. Ama babamın ihtiyaç durumunda yapabilirliklerinin olduğunu anne kaybından sonra biz birebir yaşadık.

Evet, Emek'e taşındık, ondan sonra işte ben Emek'ten Bahçeli'ye gidiyorum. Emek, baya keskin solcu bir kesim, Bahçelievler çok keskin sağcı bir kesim. İşte burada okul boykot ediliyor, ondan sonra ben okul gitmeye çalışırken önümü kesiyorlar. Fakat önlüklerin rengi farklı, bu sefer şöyle de bir şey var tabi, seni biraz ajan diye de düşünebiliyorlar. Ki bununla ilgili de sonra başıma da bir sürü şey geldi tabi ki. Ama orada da işte gene biz bir daha sol cenanhtan küçük de olsak bir grupta kendimizi sağlama almaya çalışıyorduk, orada var olma kısmında. Gençliğin tabi ki bir yandan biz lise olduğu için, ben mesela, ağabeyim üniversitede okuyordu. Annemin 3 erkek çocuktan sonraki tek hayatta kalan oğlu, ağabeyim, biraz çok fazla üstüne titrerdi. Hatta şöyle bir anıya döneyim hemen. Gene Maltepe'de oturuyoruz, karşıdan karşıya geçiyoruz. Bir tarafında annemin ağabeyim, bir tarafında ben. Ağabeyimi tuttu, ben öyle kendi kendime geçtim. Eve geldik dedim ki, böyle böyle yaptın anne, dedim. Yapmamışımdır, dedi. Yaptın, oğlunu tuttun beni tutmadın, ben daha küçüğüm diyorum tamam mı? Yapmamışımdır diyor ama o kadar bilinçaltı ki bence, bence de o da çok bilinçli yaptığı bir şey değil. Ama işte o, erkek çocuk biliyorsun, doğu kültüründe çok da kıymetli ve değerli. Ve o tek kalanı yani, biz diğer 3 kız 1 oğlanız çünkü. Yani o yüzden bir bilinçaltı ile bu hareketi de yapmış olabilir. Annemin mesela çok işte aman oğlum boyutunda, o çok kızgın süreçlerde, aman ne sağcıyım ne solcu futbolcuyum mantığını, ağabeyime, sürekli başına kakaladığı. İyi ki diyorum ben o isyankarlığım, ağabeyimin yaşında olsam annemin başına çok daha dert açabilirdim.

Lise döneminde çünkü, geçmişte o kadar da özellikle kentte, yani ben şimdi yaşıtım, geçmişten küçük yerlerden gelen arkadaşlarla konuşuyorum. Onlar aslında biraz daha bu siyasi profilden daha fazla etkilenmiş, daha fazla içinde yer almışlar. Kentte bu biraz daha bizim dışında tutulduğumuz ama üniversiteli gençliğin daha içinde yer aldığı bir süreçti. Tabii ki kırıntıları bize kadar yansıdı, biz dediğim gibi sonuçta neden bir solcu ekip, kendimize güç birliği yaratıyoruz, sonuçta bu bir ihtiyaçtan doğuyor. Ya da işte birtakım tehditler alabiliyorduk gibi şeyler ama onun dışında birebir çok fazla bu siyasi oluşumun içinde yer almadık yani. Kıyısından köşesinden, biz de bir şey yapabilir miyiz boyutunda bir şeyler vardı ama çok fazla da değildi tabi ki.

Ben 78-79, yani 79 olması lazım. Ortaokul liseyi aynı okulda okuduğum için onun çok ayrımını yapamıyorum herhalde, ondan kaynaklanıyor. Hani başka bir okula geçmedim, sonuçta ben 83 mezunuyum aslında 81 mezunu olmam gerekirken. İşte demek ki 70'lerin sonunda ben lisedeyim aslında o süreçte. Söylediğim şekilde atlattık aslında biz. Yani bize yansıyan kırıntılar boyutuyla atlattık. Ama öbür türlü olsaydı belki biraz daha fazla içinde yer alabilirdim herhalde.

İşte bizim o Bahçeli, Emek, böyle birbirine hani bilmeyenler için böyle bir cadde ile ayrılan iki semt. Ama kimlikleri çok oturmuş semtlerdi. Yani hani solcu Emek, sağcı Bahçeli şeklinde. Bunun yansıması mesela komşumuzun kızı kaçırılmıştı, tamamen ajan bir, ajana benzettikleri için. Ve işte Emek'te oturuyoruz o da Bahçeli'de bir yerde çalışıyor. O yüzden o gidiş gelişler safhasında olan şeyler.

Komşuluk ilişkilerinde biraz daha tabi ki yani aslında bu direkt 80 ile birlikte değil, 80'e gelişle birlikte, mesela komşularımızdan esnaf olanlar vardı, muhafazakar olanlar vardı. Yani onları şimdi hatırlıyorum ama o zamandan da bizim bakışımız, mesela babam diyelim işte Bekir Bey demezdi, Bekir Efendi derdi. Şöyle, çünkü geçmişte esnafa bey demek aşağılamakmış aslında. Yani, diye bunu da savunurdu. O yüzden böyle zaten hani böyle farklı sınıflardayız farklı bakış açılarındayız gibi. Ama bir öğretmen komşularımız vardı. Onlarla mesela ilişkilerimizin daha yakın olduğunu hatırlıyorum. Yani herkesle görüşülüyor ama görüştüğün insanların bakış açıları demek ki çok etken, bize yansıyor yani. Ve dönemin değerlendirilmesini hatırlıyorum, işte çok fazla çatışmaların olduğu. İşte diyelim ben bir gün kimliğim yanımda yok, gitmişim Bahçeli'ye. İşte jandarma beni arabayla eve kadar getirmişti sonra kimliğimi getireyim mi, dedim. Gerek yok dedi beni eve kadar getirmiş olmuştum. Yani biraz da böyle, her an her yerden tehlike gelir gözüyle bakılan bir boyut. Fakat işte sonradan, etrafımızda annemin arkadaşlarından çocuğu cezaevinde olanlar vardı. Sonra meşhur 1 Mayıs'ta yaralanan komşumuzun çocukları olmuş. Çok ciddi hırpalanmışlardı falan. Bunlar hep tabi bizim evde hani konuşulan, değerlendirilen falan mevzulardı. Ama insan ilişkileri boyutunda, en azından kendi çevremiz boyutunda birebir çok fazla yaşadığım şey yok. Ama okul çevresinde sadece okulda konuştuğum ama sağ görüşlü olup, okul dışında asla konuşmadığım insanlar vardı. Çünkü okul dışında, işte bir koridordan geçerdik işte, ne kadar hani, hani ülkücülerin bize bir koridor kurduğu, o koridor boyutundan bizim de hep bir arada çıkmaya özen gösterdiğimiz. Hani o tanınıyoruz, biliniyoruz solcular diye ama çok çok küçük bir azınlıktık. Gerçekten çok küçük bir azınlık.

Lise yıllarında biraz da tabi o ilk gençliğin getirdiği, dur bakayım, şeylerimde var mı oraya dair bir şey. Yani biraz artık sosyalleşmenin arttığı ve dışa taşındığı, işte o zaman böyle barların falan açıldığı, buralara kaçak gittiğimiz, işte kimliğimizle oynayıp diskolara gittiğimiz sonra yaşımız gelince gitmeye gerek duymadığımız. Ben onları hep şey diye düşünüyorum. Yasaklanan şeyi yapma güdüsü aslında. Hiçbir esprisi yoktu emin ol, 18 yaşına geldim, hiç diskoya gitmedim. Çünkü benim için esprisi bitmişti olayın. Ben zoru başarmıştım, benim yasaklandığım zaman diliminde oraya girmeyi başarmıştım, diye düşündüm hep. Ondan sonra mesela hiç zorlamadığım bir şey. Arkadaşlık ilişkilerinin de daha çok hani böyle işte parkta bahçede, parkta gezeyim, ondan sonra işte bu yeni açılan bir takım yerler var, okul asalı. Bizim mahallenin işte pastanesi vardı mesela. Bir kere işte müdür yardımcısı geliyor dediler. Biz büyük bir kısım pastanenin mutfağını indik, sigara içiyoruz o zaman. Kitaplarımız da masanın üstünde hiç unutmuyorum. Üç arkadaşımız kalmış ama hepimizin kitaplarını yüklendikleri için şöyle bir şekilde okula gitmek durumunda kalmışlar. Hani çakılmasın bizim orda olmadığımız diye.

Bugün yapar mı gençler, çok emin değilim, bazen bazı çevreler boyutunda bakınca. Ama daha dayanıştığımız arkadaşlıklar diye düşünüyorum. Hani birbirimizi daha koruduğumuz, kolladığımız ya da birimize tehlike gelecek diye. O dönemde o bir arada durmamızın da belki sebebi bir tehlike gelirse, bir

aradayken güçlü olacağız dayanışmasıydı, aslında muhtemelen yaptığımız. Ama dostluklar daha sağladı, benim hala liseden, hayatımda arkadaşlarım var ve kendimi o anlamda da zengin addediyorum gerçekten.

Bir din öğretmenini hatırlıyorum mesela. Çok saygıdeğer bir adamdı. En azından farklılıkları teslim eden bir adamdı diye. Yani çünkü herhalde din dersi beni rahatsız ederdi, yani ben sonuçta hala çok fazla duayı da bilmiyorum. Yani o kadar nasıl geçmişiz bilmiyorum. Çocuklar sonradan hep, çocuklarım dalga geçmiştir, nasıl geçtin acaba falan diye. Yani çok zorlanmadığımı hatırlıyorum. Ama çok sert müdür yardımcılarımız vardı. Bir de bizim okul biraz böyle örnek bir okuldu o dönem için. Saçını kesen bir müdür yardımcısı hatırlıyorum mesela. Yani açık olamaz diye, şimdi röfleli saçlarla gidebiliyorlar gençler. İşte sigarayı gizli saklı bahçe kenarında içtiğimiz ama bizimle aynı boyda bir müdür yardımcımız olduğu için çoğu zaman yakalandığımız bir evreyi hatırlıyorum.

Bir tane solcu, beden eğitimi öğretmenimiz vardı. Başımıza bir şey geldi ya da herhangi bir tehdit sezdiğimiz zaman onun yanına gittiğimiz hatırlıyorum. Birlikte planlar yaptığımızı hatırlıyorum. Çünkü ciddi bir tehdit oluştuyordu. Ama bir tane ülkü ocaklarından bir arkadaşımız vardı ve silahla gelirdi derse. Onun bile bu tür durumda, böyle bir, mesela bana yönelik gelen büyük bir tehditte önemli bir rol üstlenmesi beni etkilemişti. Hani o arkadaşlık kısmını önemser halde, onlara karşı bir duruş sergilemiş olması etkilemişti o dönem için. O yüzden ben hoş dostluklar olarak hatırlıyorum aslında, güzel paylaşımların olduğu bir dönem. Bir de hayatın yeni keşiflerinin olduğu dönem. İşte dediğim gibi doğum gününü dışarıda bir yerde kutlamak ve bu çok normal, giren herkes oraya kendi parasını kendi öder. Buna annem bile, duyunca çok şaşırmıştı. Senin doğum gününe insanlar parasını mı verip geliyorlar falan diye. O yüzden böyle farklı şeyleri de bir arada yaşadığımız bir dönem. Ama ben mutlaka, evden birileri mutlaka benim nereye gittiğimi bilirdi yani gizli saklı gitmemişimdir genelde. Ama bir dürü şeyle de tabi karşılaşıyorsun, o da kendince bir duruş sergilemenin boyutu herhalde. Ailenin sana verdiği bir özgüven boyutu da mutlaka yadsınamaz diye düşünüyorum tabi.

Kızılay'da mekanlar açılıyor işte, Şano, Ceyar falan gibi Karanfil'de yerler vardı mesela. Okul asıp bile sabahdan gittiğimizi hatırlıyorum. E, ya da işte Arı Sineması'nın orada pastane vardı. Bulka(?) vardı gençliğimden, hala bugün giderim, sahipleri tanırılar yani. Ta o zamandan yer etmişiz çünkü öyle bir şey var. Evet, oralara gidiyorduk.

Mesela üniversiteye başladığım zamana doğru tavernanın yoğun olduğu bir dönem. Ama benim lise çağımda böyle birahanelerin aslında daha popüler olduğu dönem. Ama bunların hiçbirisi çok yoğun değil. Şimdi mesela hiç bir doğru düzgün mekan adı belki birkaç tane sayabilirim ama bir anda sen sorunca Şano ve Ceyar geldi aklıma. Ceyar da o zaman dizinin etkisiyle olmuş bir mekan muhtemelen. Birahaneler önemli o zaman. Kızılay'da da şöyle bir şey hatırlıyorum. Kızılay'ın işte orta bulvarın ve ağaçlı olması. Kızılay binası vardı mesela şu anda yerinde garip bir şey var. O zaman, işte diyorum ya Ulus çok hayatımda yok o dönemde benim. Yani Ulus ve o civarında aslında çok daha büyük farklılaşmalar var. Ben biraz daha herhalde, bu Bahçeli, Emek, Maltepe herhalde, bununla birlikte biraz böyle Kızılay. Tunalı da mesela hayatımda daha az yer ediniyor. Kızılay daha bize ortak mekan olan bir yer. Soysal Pasajı mesela, ilk yürüyen merdivenin olması bile işte diyorum ya o ilkler çok önemli yani. O Soysal

Pasajı'nı o yüzden önemserdik, oraya gitme kısmı, işte o yürüyen merdivene binmek açısından. Karanfil'den inen merdivenler mesela o zaman da var ve daha geniş bir merdivendi hafızamdaki merdiven. Daha sonra kırk bin şekle geldi, çok çirkin bir halde, neyse biraz toparladılar şimdi gibi. Ama o koleje inen yol çok güzel bir yoldu mesela. Bu kadar binanın ve dükkanın olmadığı bir şey düşüneceksin. Ama ben diyorum ya bazen de böyle ya burada önceden ne vardı, duygusuna çok kapılıyorum artık. Ya çok fazla değişimle karşılaştık, bunun etkisi. Ama daha sonraki hayatımda Ulus'u ve Ankara'nın gecekondulu bölgelerini hem mesleki anlamda hem de içinde yer aldığım bir takım mücadeleler anlamında çok fazla yaşadım ama ilk gençlik dönemimde çok fazla yok daha sınırlı. (Kayıttan net olarak anlaşılmıyor.)

Biz de daha kapalı yaşıyormuşuz demek ki yani. Bir Kızılay ve çevresi boyutunda kalmışız. Ama Bahçeli, Emek buralar da ana mekanımız oluyordu tabi. Bir de biz Maltepe otururken yürüyerek giderdik diyorum ya. Maltepe o zaman pavyonların yani şu anda da varlar zaten de, pavyonların yoğun olduğu bir yer. Orada bile insan profilindeki farklılığı hep sezerdik. Ama Kızılay'da da hatırlıyorum, Kızılay'da gene aynı kozmopolit yapıydı. Yani sonuçta tüm Ankara'nın ortak bir noktası olduğu için, her yerden insanın varlığını hissettiğin yerlerdi. Ama insanın insandan çok da korkmadığı, mesela yani insan ilişkisi anlamında çok korkmadığı dönemler. O 80 sürecindeki yaşananları kastetmiyorum tabi o anlamda.

Şimdi Ankara'da artık Kızılay bile belli bir saatten sonra çok farklı bir profile bürünüyor. Yani hem yapısal anlamda hem yaklaşım anlamında gerçekten, hani geçmişteki o kendimi daha rahat hissettiğim dönem gibi değil belki. Ama bir yandan şöyle de bir şey var. Ben mesela bugün bile Ankara'da, askılı bluz giymiyorum mesela. Bunu şöyle tanımlarım, bizim çocukluğumuzda Kızılay'da, işte şorttur, askılı bluzdur giyilmezdi. Bunlar yazlık yerde giyilecek giysilerdi. Ankara'da böyle şeyler giyilmezdi. Dolayısıyla böyle bir öğrenmişliğim var. Yani ama işte diyeceksin ki şimdi sonuçta kasabada büyüyen insanlar şehre geliyorlar, giyorlar. Sen, onlar onu kırıyorlar da sen niye kıramıyorsun? Belki bu benim tamamen kişisel muhafazakar yapımdan olabilir. Ben o anlamda kendimi biraz muhafazakar buluyorum. Kelimeyi sevmesem de, kendimde yan yana çok yakıştırmasam bu anlamda buluyorum mesela. Buranın belli kalıpları vardı demek, bize öğretilen var. Hani o toplumsal öğreti dediğimiz şey var ya. Toplumun bize öğrettikleri aslında. Belki o kılık kıyafetten başlayan, diyelim bir kuruma, bir yere gideceğin zaman nasıl giyeceğini kafamıza belki kazıyan. Hani ben mesela çocuklara mezuniyet yapıyoruz, yırtık bir şortla gelmişti biri, ya oğlum mezuniyet yapıyoruz yani insan biraz özel göstermez mi, dediğimi hatırlıyorum. Ama mezuniyet benim değil mi, ben de böyle giyinmek istedim, dediğinde bir düşündüm. Evet yani bir yandan öyle ama bir yandan gelen insana da saygı diye de düşünüyoruz. Yani biraz işte o kuşak belki orada devreye giriyor. Bilmiyorum mesela bu da benim sorguladığım bir şey. Zaman zaman içine düşünüyorsun, her ne kadar o kendini nasıl iyi hissediyorsa öyle davransın falan gibi söylemlerde bulunsak da bazen işte çıkıyor içimizden de. Yani hani bize de saygı göster canım kendine de saygı göster, madem mezun oluyorsun, daha özenli ol gibi bir şey. O yüzden bu bizim hani kılık kıyafetle ilgili bakış açımız bile belki ta o zamandan bize aşılanmış ve de oturtulmuş şeyler. Yani bazı şeylerin ayırımına çok keskin varamıyorsun tabi ki ama bu öğrenmişliklerimiz. Sonuçta bir toplumsal öğretiye nasıl karşı

çıkamıyoruz? Yani işte başörtüsünün de böyle bir açıklaması yok mu? Tabii ki var çünkü o öğretiyle gelmiş oluyor ve o, onun normali oluyor. Sonuçta bu da belki benim normalim haline, benim dışımdaki etkenler tarafından getirildi. Çok fazla da bilmiyorsun.

Ama insan ilişkilerindeki farklılaşma boyutuna gelirsek, bugünkü kendi hayatımla pay biçersen, mesela şu andaki kendi durumumla kıyaslayayım. Ben bir sitede oturuyorum, oturduğum blokta da en az 40 hane var. Ve benim hiçbir komşum yok. Yani ama bizim eskiden işte, ama bizim oturduğumuz hiçbir yerde komşu ilişkimizin olmadığı bir yer hatırlamıyorum. İnsanların biraz kendine dönmesinden de kaynaklı, mutlaka benden de kaynaklanıyor. Yani ben de belki öyle bir ilişkiye kapı açmıyorum ya da daha önce oturduğum apartmanda böyle bir ilişki geliştirdim ama burada böyle bir ilişkiye ihtiyaç duymamış da olabilirim. Ama bu genel insan yapısından da kaynaklandığını düşünüyorum. Daha birey odaklı hale geldi toplumun geneli. Hani eskiden o paylaşımlar gün geçtikçe daha azalıyor. Kendi çevremizle yaşıyoruz genelde. Bu biraz da aslında handikap belki. Sonuçta sadece kendimiz gibi insanlarla bir arada olmamıza neden oluyor. Ama ben mesela bunu kırmak için çok farklı gruplarda, farklı sivil toplum örgütlerinde de görev aldım. Kendimi oralarda da, işte o et balık kuyruğundaki misyon gibi kendime farklı misyonlar yüklüyordum. Sonuçta ben onlara farklı bir pencere açmalıyım, onlarla, bu desteğe ihtiyaç duyan insanlar arasında köprü olmalıyım, falan gibi bir takım misyonlar yükleyerek. O yüzden belki de kendiniz gibi insanlardan oluşan çevreleri daha korunaklı buluyoruz herhalde. Ya o yapı bize daha kolay yapı geliyor. Öbür türlü işte diyelim dedim ya bundan önceki oturduğum sitedeki komşularım var. Biraz farklı farklı bakış açılarında insanlar. Orada da bakıyorum kendim biraz sivri bazen baskıcı kaçıyorum. Bak burada böyle tepki vermeniz lazım bunu yapmanız lazım, falan gibi bir noktaya taşıdığımı hissediyorum. O yüzden o korunaklı yapıda kendim gibi insanlarla olmayı yeğliyorum herhalde diye de düşünmüyor değilim işin açıkçası.

Ben 2000'li yıllardan sonraki süreci Çayyolu'nda yaşadım. Ve çok birebir yaşadığım şeyler var. Bu Melih Gökçek ilk belediye başkanı olarak geldiğinde buradan 1 tane bile oy çıkmadı. Dolayısıyla bizim otobüslerimizi kesti. Sabah 1 akşam 1 hale geldi. O bir tane bile oy çıkmayan Çayyolu, yıllar içinde, ama şöyle de bir dönüşümü de var tabi ki ve sonra da biliyorsun Çayyolu sayesinde, Yenimahalle Belediyesi AKP'ye geçtiği bir süreç bile var. Ama ne oldu, burası yeni bir yapılanma bölgesiydi. Çok zenginlerin gelebileceği işte çok pahalı villaların olduğu falan. E, bu arada paranın el değiştirdiğini çok ciddi anlamda gözlemlemiş olduk. Ve paranın el değiştirmesi ile birlikte de onlar güçlendiler. Buralardan o pahalı, büyük villaları aldılar. Ve dolayısıyla buranın yapısı bile farklılaştı. Şimdi burada siteler var belli cemaatlara hizmet veren siteler. Ama dediğim gibi o bir tane oyun bile çıkmadığı dönemde buradaki insanlar hep böyle çok eş değer bir kimlikteydi. Yani hani mutlaka vardır zengini ama öyle uçurumları hissetmediğim bir boyuttu. Ya apartmanlardı genelde ya da küçük villalar şeklinde bir yerdi. Öyle abartılı çok çok büyütülecek bir durum yoktu. Ama bunu çok bariz gözlemlemiş oldum. Ve ondan sonra aslında başörtüsünün bence çok ciddi bir kimlik kazanması boyutu var. Başörtüsüne önce çok büyük tepkilerin olduğu sonra normalleşme süreci. İşte ben, ya bunun ne kadarını koyacaksınız, nasıl yapacaksınız bilmiyorum ama CHP'li kadın diye bir kimlik kadını var benim gözümde. Hani, yolarım senin türbanını boyutundaki kadınlardan başlayarak, onları da hiçbir zaman hoş görmediğimiz, ama diğerindeki o şişirme politikayı da çok fazla, yani çok siyasi bir kimlikle takıldığından da çok emin olduğumuz. Bizim bile

kendimizi arada kalmış hissettiğimiz aslında. Bir yandan kişisel özgürlük diye bakmaya çalıştığımız ama aslında bunun bir siyasi pompalama olduğunu da bildiğimiz. Bu nedenle de öyle de bakamadığımız ve bunu nasıl savunacağımız konusunda da bizim bile çoğu zaman bocaladığımız bir evre.

E, ben bir de o süreçte Şentepe Mahallesi'nde bir toplum kalkınması çalışması yaptım ve tam CHP'nin, yani 2000'li süreçten bahsediyorum, hani kentteki değişim olduğu için hani oraya geldim hızla. CHP'li belediyeden AKP'li belediyeye geçiş sürecinde de ben Şentepe'de çalışma yapıyordum. Yani hem orada şöyle bir şey vardı, baya kadın toplantıları düzenlendiği, işte CHP belediyenin bir bina vermişti hani benim gözetimimde orada bir takım çalışmalar yapılan. AKP'li belediyenin gelmesiyle, çok takdir ediyoruz sizi, çok güzel çalışmalar yapmışsınız deyip, arkasından binayı boşaltma kağıdının geldiği bir iki yüzlülükler boyutu. Ve sürekli bir kadın toplantıları, kadınların beynine girerek aslında bir sürü şeyi çözme gayretleri ki bunda da çok da başarılı oluyorlardı aslında. Biz herhalde biraz zayıf kalıyorduk. En azından çok da güçlü değildik diye düşünüyorum. Ki o zaman benim bir de mesela kadınlara yönelik yaptığım ve o dönemden sonra işte bir sürü iş yeri açan ve güçlenen çok fazla kadınla da birlikte oldum ama gücümüz çok az ve sınırlı. Ve o zamandan mesela işte o CHP'li kadınlar gelip, hani biz uzaylıyız modunda gelip gecekondulu mahallesinde gezmelerini, ki kendilerine de bunu anlatmıştım. Hani kürkle gelip, gecekondulu mahallesini ziyarete gidip, senle ben eşit ilişki kuralım diyemezsiniz. Yani bunun yok başka türlü bir anlatımı. O yüzden çok açık ve net anlatmam gerekmişti ama çok da anlaşıldığını düşünmüyorum. Daha sonra bir sürü platformda da bunun kavgasını yaptık çünkü ama olmuyor. Çünkü ben bir sürü kadın tiplemesini, mesela denizde gözlükle yüzen kadına da CHP'li kadın modeli diyebiliyorum yani o yüzden.

Hep oldu benim hayatımda aşk. Her zaman her zaman oldu. 50'sinden sonra bu işe son verdim, bitirdim ama o zamana kadar hep var. Lise dönemimde de vardı tabi, yani böyle şey, ufak tefek kaçamaklar yaptığımız, işte sinemalara gittiğimiz, işte bizim birahanelerde takıldığımız falan. Öyle aşkların da yaşandığı ve etrafımızda herkesin yaşadığı. Hani öyle de bir boyut var. Hatta şu an hala görüştüğüm bir arkadaşım var. O zaman erkek arkadaşı yazlıkta, o arada bir işte Ankara'ya gelir. Onu karşılamaya gideriz, ziyarete ve onunla hala evli. Yani o kaçamakları planladığımız, tertiplediğimiz, aileye çaktırmadan bir sürü planlama yaptığımız falan zaman dilimleri hep var tabi ki.

Valla şimdiki aşkların yaşanması da çocuklarımdan çok izlediğim aşklar var. Ama benimkiler de herhalde biraz geçmişin aşklarından yaşayanlardanlar. Çok böyle günü birlik şeyler yaşamayıp, uzun uzun ilişkiler yaşayan çocuklar. Onun biraz böyle çok kişisel yapıyla da alakalı olduğunu düşünüyorum. Ama tabi ki dönemsel etkiler var. Yani bir el ele tutuşmanın bile çok zorlanıldığı bir süreçte bizim gençliğimiz. Şimdi onlar çok daha hızla aşılın süreçler. Ama bir sürü şey çok hızlı tüketiliyor bence. Çok kolay elde ediliyor ve çok hızlı tüketiliyor. Bizde biraz daha zorlanılan yani söylemeye kadarki süre bile oldukça uzun ki hani bakışmaların yoğun olup, o bakışlarla geçen uzun zamanlardan sonra söyleme dökülen süreçler. Şimdi o aşamalar belki çok anlık bile atlanabilen aşamalar. Daha hızlı tüketilen ilişkiler diye düşünüyorum.

A, sonra mesela bir ilginçlik de şimdi lisede öyle kalmak falan yok. Ben iki dersten, son sınıfta üniversiteyi kazandığım halde, gidemedim. İki dersten kalmıştım çünkü ve gazetecilik istiyordum aslında. Ve gazeteciliği kazanmıştım. Niyeyse ama yani çok da sarsılmadım diye hatırlıyorum. Niye sarsılmadım bilmiyorum tabi. Yani hani değil mi sarsılacak bir şey bu. Ve iki ders hepi topu yani çok anlamsız. Ama çok öfkelendiğimi hatırlıyorum, özellikle coğrafya hocasına. Çünkü o coğrafya hocası ile ta ortaokuldan bir anım var. İnce çorap giydim diye kadın beni sözlüye kaldırıp, bütün bir ders söylemişti bununla ilgili. Yani ben şimdi, hani o yırtık şorta bu söylediğim laf hiçbir şey kalıyor onun yanında. Herhalde ona ta geçmişten kalan da kızgınlığım vardı, onunla birlikte çıktı diye düşünüyorum. Ondan sonraki yıl, bir de şöyle bir şey bizim doğduğumuz evler, ya okumaktan başka alternatifin olmadığı evler. Yani hani, şimdi mesela öyle bir şey var ya hani okul başarısı iyi değil ya da işte kazanamadı, okumasın, gibi bir boyutta bakan bir aile değil sonuçta. İlla okunacak yani, yaşamın çizgisi çok net çizilmiş, okunmalı boyutunda. Ve ondan sonraki yıl işte Hacettepe, Sosyal Hizmetler'e girdim.

Mesela Keçiören bile benim semt olarak hiç bilmediğim bir semtti. Liseden arkadaşımın annesinin arabasını kaçırdık, kayda gidiyoruz. E, bu, Keçiören'de asfalt, şose ayrımı vardır böyle, o zaman da kayalıklar içindeydi orası. Aha dedim ya şehirden çıktık, biz yanlış bir yere gidiyoruz. Yani o zaman tabi şey yok ki. Telefon yok, bir şey yok. Sadece birilerine sormuşuz, birileri de şu yolda gidin demiş falan. O yüzden böyle ilk kez gittiğim bir mahalleydi Keçiören. Öylelikle üniversiteye başladım. Üniversitenin 3 yılında annemi kaybettim. Senenin başıydı, tabi çok sarsıcı bir şeydi. Ama işte, yani ailenin güç birliği ile aşılması gereken bir dönemdi.

Okulum, aslında başta kazandığım için çok üzülüğüm... Çünkü biraz ben çok matematiğe meraklıydım. Ve daha matematiksel bir yerde olmak istiyordum. Sosyal bilimler çok da ilgi alanım değil yani işin açıkçası. Ama sonra hep şunu savundum, bir sosyal bilimcinin ciddi bir matematiksel zekaya ihtiyacı vardır. Hele de bizim mesleğimizde, çözüm odaklı bakabilmek için bir matematiksel düşünme yetisine de sahip olmak gerekir diye de düşündüm. İşte o zaman, işte kurum incelemesi yapıyoruz, stajlar yapıyoruz falan. Bunlar hep hoş geliyor insana. Biraz daha alanı öğrenmek, alanın içine girmek adına da o zaman çalışma alanlarımı da kendimce belirlemiştim aslında. Çocuk, genç, aile, kadın. Yani hani özürölüler ve yaşlılar çok çalışma alanı olarak benimsemediğim ama diğer alanlarda çalışmak istediğim ve hayatımın yani şu an herhalde işte 33 yıllık sosyal hizmet uzmanıyım. Bu söylediğim alanların hepsinde de çalıştım gerçekten.

Okul dışında böyle işte, Keçiören gibi bir mahallede okumak çok da hoş gelmedi aslında. Çünkü üniversite deyince işte kampüsü olan, ODTÜ'dür, Hacettepe'dir falan gibi. İlk başta Hacettepe deyince zaten onu hayal etmiştim. Mesela haftanın 1-2 günü Beytepe'ye gelebiliyorduk yani burada da derslerimiz oluyordu. O yüzden öyle bir kampus hayatını yaşayabiliyorduk. Grup arkadaşlarımız vardı, hala görüşüyoruz, tatiller yapıyoruz, dönemimizde. Belki okul zamanı bu kadar samimi değildik ama şu an çok daha bir aradalıktan keyif aldığımız bir süreç. O biraz yaşla da ilgili bir şey tabi ki. O dönemde biraz daha zihniyet olarak kendinden olan, senden olan insanlarla bir arada olma boyutu.

Başlangıcı kentli, daha çok kentten gelen kentliyi buluyor, kırsaldan gelen kırsaldan geleni buluyor, gibi bir boyutla başlıyor ama ilerleyen süreçte dostluklar farklı geliyor. Ve ben aslında hem okulu hem eşi seçmiş oldum. Sınıf arkadaşım da evlendim daha sonra, çocuklarımın babasıyla. O yüzden o dönem biraz da hem aşkın meşkin hem bir aradalığın olduğu bir dönem. Hocalarımızla ilişkilerimiz çok yakın, hala görüşüyoruz. Yani ta o dönemden hocalarımız hep sonra, hep hayatımızda oldular. Biz biraz küçük bir tek, bir okul olunca da daha kaynaşık olunuyor. Onun getirdiği bir şey.

Ama sosyal hayat, taverna döneminin başladığı bir süreç, o süreç. Artık hani eğlence hayatı tavernaya taşınış. Ferdi Özbeğen, Ümit Besen falan daha gamlı baykuş dönemleri herhalde. Öyle bir zaman dilimi. Ama sinema var, tiyatro var ve benim hayatımda, öncesinde atlardım, folklor var hep. Hep folklor oynuyorum. Üniversitede de öyle. Hatta 80 sürecinde bir de derneğimiz kapatılmıştı. Ki biz, o dernek bizim hafta sonları için nefes alma yerimizdi. İşte saz çalıp oyunlar oynadığımız ve işte hep bir yerlere hazırlanıyorduk, gösterilere hazırlanıyorduk falan gibi bir şeylerle geçen bir süreçti. Folklor de benim için hep çok önemli bir yer tuttu gerçekten. Ve belki işte bir sürü farklı şeye yönelmekten de insanı alıkoyuyor belki sosyal ilişkilerini biçimlendirmek anlamında da. Hani çocukları büyütürken bir spor, müzik hayatında mutlaka bir şey olsun gibi bir boyut katıyoruz ya. Öyle de bir şey var. Üniversitede de buna başladık ama bu merkez kampüsteydi. Biraz erişimin zor olması nedeniyle herhalde biraz da tembellik. O ara belediyenininkine de başladık falan bir yandan ona da gittik. Ama çok da uzun sürmedi. Sonra hayatımdan çıkmış oldu, folklor. Ama işte her hafta sonu kendimizce belli program yaptığımız, işte bir sinema bir tiyatro kattığınız ya da bir arada kafa çekme boyutu kattığımız ya da tavernaya arada bir de olsa kaçabildiğimiz. Ama kendimize küçük hoşluklar yapabildiğimiz, diyelim şarap evi vardı mesela Tunus'ta, işte ayda bir kez bile olsa o şarap evine gidip bir şarap içmek hoş bir şey gelirdi.

Ama öyle bir Elmadağ'da anımız var. Elmadağ'da, Turban Tesisleri'nin çok şık bir yeri var. Bizde böyle hani iki kişi gittik, böyle romantik bir yemek yiyeceğiz orada falan diye. Bir de şarap istedik, çok normal yani cahillik böyle bir şey işte. Nereden bileyim ben, benle yaşıt bir şarap getirdiğini adamın. Çok eski bir şarap getirmiş ama bunu bana deklare etmemiş, bir şey yapmamış. Ve yani yanımızda hani böyle, gayet de iyi bir para var, öyle bir kaygımız yok yani. Ama çok bizi kaygılandıran bir hesap gelmişti. O yüzden öyle bir şarap anım var, her zaman kulağımın bir tarafındadır. Mutlaka hala bir şarap menüsü isteyip fiyatı var mı boyutunu bakarım yani, kafama kazınmış boyutta. Öyle de bir sosyal yaşam var ama sinema, tiyatro mutlaka hani içine kattığımız şeyler oluyordu. Okulumuzda söyleşiler olurdu mutlaka, hani o söyleşiler bizi çok zenginleştirdi.

Ben veli zannetmiştim ilk başta. Takım elbise falan giyip gelmiş çünkü. O zamanlar böyle bir, onun böyle bir de bir Almanya'da bir üniversite faslı var, benden bir kaç yaş büyüktü, o nedenle. Fakat işte orada işte oturma izni verilmediği için buraya gelmiş falan. Tamamen grup arkadaşlığı olarak başlayıp, bir şekilde evrilip gelen bir şey yani. Bilmiyorum şu an çok, hani bittiği için tanımlayamıyor insan herhalde. Süren bir şey olsaydı belki daha farklı tanımlayacaktım. Üniversite bitti, bir kreş açtık. Çayyolu'nda bir kreş açtık. İlk

Çayyolu'na gidişimiz zaten böyle. Ondan sonra işte o askere gitti, geldi falan. Ben kreşe devam ettim. Babam tabii bir memur kanadı olduğu için, mutlaka biriniz memur olun, sağlamda olun falan gibi bir şeyle, onu sosyal hizmetlere, o zaman daha kolaydı sosyal hizmetlere girmek. Çok fazla sosyal hizmet uzmanı da yoktu zaten. O yüzden o, o zaman oraya girdi, ben kreşi sürdürdüm. Sonra işte biz öyle olunca Çayyolu'na taşındık, iş yeri de burada olunca. Ondan sonra da 2 oğlum oldu. İki oğlumu da kreşte büyüttüm. Küçüğü biraz daha az büyüttüm tabi büyük tam olarak büyüdü ama. Ondan sonra da, çok sıkılmışım. Hani ailelerin 3. çocuğuna dönmeye başladım. Burada evler çok uygun olduğu için çok fazla kreş artmaya başladı. O nitelikte villalar yapılmaya başladı yani villayı o anlamda yapıyorlar. Burada profil gittikçe, daha zenginlerin bu tarafa geldiği bir bölge oluca, rekabetin boyutları çok farklılaştı. Ben böyle bir zihniyetle gelmediğim için öyle bir rekabet içinde kendimi var edemedim. Yani diyelim benim için mutfak çok önemliydi, benim kendi çocuğumu besleme ne kadar önemliyse, bütün çocuklar için öyle bakıyordum. Dolayısıyla öyle bir kaytarma yöntemim yoktu, çok ticari bakamadım işin açıkçası. Benim babam da emekli olduktan sonra bir ekmek bayi açtı, onu bile yapamadı. Yani fiyatı belli bir şey, onda bile yapamadık yani, bizim böyle bir zihniyetimiz yokmuş demek ki. Ondan sonra da bir teklif alınca hiç düşünmeden kreşi devrettim. Ve gidip çalışmayı tercih etmişim işin açıkçası. Ve ondan sonra da farklı alanlarda çalışabilmiş oldum. Ve beni daha zenginleştirdi, iyi ki yapmışım diyorum. O yüzden hayatımda hiç keşkelerim yok.

Çocuk istismarı, ihmali alanında yeni, Türkiye'de bir ilk olarak "Alo Çocuk Merkezi" kurulmuştu. İstismara ve ihmale uğrayan aileler ve çocuklarla çalışma. Bu tamamen, bir sürü meslek grubunun bir arada olduğu bir çalışmaydı. O yüzden çok keyifli bir çalışmaydı. İçinde avukatın, işte doktorun, psikoloğun, çocuk psikiyatristinin yer aldığı çok güzel bir ekip çalışması içinde yer aldım o dönemde. Ama bu projeydi, belli bir dönem sonrasında proje bitince işte, sosyal hizmetlere devrini yaparak tamamlamış oldum. Daha sonra işte Şentepe'de, toplum kalkınması çalışması yaptım. Orada daha çok şiddete maruz kalmış kadınlarla çalıştım. Çocuklarla çalışmalar yaptım orada. Biraz da işte kadının güçlenmesi çalışmasıydı, kadın kooperatifi kurdum. Yani tek başıma çalışıyordum, bunların hepsini tekil anlatıyorum, bir vakfın oradaki bir bünyesi ama ben tek başıma yürütüyorum buradaki çalışmayı. O yüzden hani bu tekil sürdürdüğüm bir çalışmaydı ama keyifli bir çalışmaydı. Yani toplumun kendi içindeki kaynakları iyi değerlendirdiğim bir çalışmaydı. Bir de farklı bir örnek oluşturmuştum onlara, hani bir kadın olarak yapabilirliklerimi gördükçe onlar da kendi var olan güçlerini daha açığa çıkarabilir hale gelmişlerdi.

Çok hoş anılarımız var, kadın kooperatiflerini görsünler diye İstanbul'a onları götüreceğim. İşte kocalarından izin alma faslı var falan. Neyse ama orada çok da güvenilir bir intiba çizdiğim için hatta biri dedi ki, abla senle uzaya bile gidebilir falan. Bir minibüs tuttum, minibüsle onları götürdüm. Neyse bir otel ayarlamıştık. Minibüs şoförü ile dedim ki işte kimlikleri toplayalım da ben kayıtlarını yaptırayım. Sen de onları işte, hangi kata çıkacaklarsa onu söyle çıksınlar. Şimdi asansöre biniyorlarmış, bir süre sonra şoför geldi dedi ki, abla bir grup var sürekli inip inip çıkıyor.(Gülüyor.) Şimdi oradaki kadınlar sadece hastanelere gidiyorlar ve hastane asansörleri, biliyorsun, kapısı kendi başına açılan kapılar, itmen gerekmiyor. Bunlar da dolayısıyla bir kata gelince, kapı açılın diye bekliyorlar. Açılmayınca, başkası çağırıyor geri iniyorlarmış. Sürekli bir in in çık, boyutundalardı. Gece onları Beyoğlu'na çıkarıyordum,

Beyoğlu'nda gezdiriyordum falan. Ondan sonra işte yemek yemeye götürdüm. Otelde kaldılar hayatlarında ilk kez falan böyle. Bir sürü ilkler yaşamış oldular, çok keyifli bir geziydi. Eminim hayatlarında önemli bir yer tutuyordur.

Ama öyle anılar var ki işte, çok şiddet gören bir kadın var. 5 çocuk, ben gittim 6.çocuğa hamile. Ondan sonra dedim ki bu böyle olmaz. Yani yapacak, abla ama işte ne yapacağımı bilmiyorum falan. Neyse hastaneyle bağlantı kurduk bilmem ne yaptık. O hamilelikle birlikte bir sonraki hamileliğinde önünü kesmiş olduk, gibi.

Kadınları biraz bilinçlendirme, eğitim çalışmaları yapıyorduk ama sadece kadınlar değil, erkeklere yönelik de yaptık. Hatta bir ara böyle Salina Tuz ile çalışıyorduk. Salina Tuz, bir sürü tuz getirdi bana. Ben de dedim ki eğitime gelene tuz vereceğim. 1 liralık tuz halbuki. Ama çok önemli yani bazen gerçekten o niyetle gelen tuzunu alıp gidiyor ya, çok mutlular boyutunda. Erkekler için eğitim yaptım gelen yok. Yakında da iki tane kahve var. Ben dedim ki, ben şimdi onları toplayım. Gittim 2 kahveye de. Bir giriyorum kahveye zaten adamlar şoktalar yani. Bir kadının buradaki kahvede ne işi var boyutunda. Sonra bir konuşuyorum, peşimden bakıyorum tıktıktıktık benimle birlikte gelenler oluyor. Bazen zorla ve cebren ve hile ile de olsa kafalarında bir kırıntı da yer alsa önemlidir diye düşünüyorum.

O zaman çok, alanında çok iyi bir sürü insan gelmişti. Eski Türk Tabipler Birliği başkanı vardı, o bile kalkıp geldi ki oradaki insanlara bir şeyler anlatayım diye. Şanal abla gelmişti mesela falan. Böyle ya da işte bizim üniversiteden araştırma yapacak arkadaşlar geliyorlardı, onlarla çalışma yapıyorduk. O zaman Bilkent'te, Toplum Gönüllüleri Vakfı ve benim daha önceden ortak bir çalışmam vardı. Onu atladım aslında arada başka bir işim var. Oradaki gençlerle buradaki çocuklarla çalışma yaptırdım. En azından doğru örnek oluşturmak, iyi bir rol model yaratmak adına. Her hafta sonu düzenli, onlarla çalışmalar yürüttüler. Yaz okulları yapıp işte havuzlara götürdük falan. Böyle bir sürü etkinlik yapmıştık.

Şentepe'den önce Eğitim Gönüllüleri Vakfı'nın Etimesgut eğitim parkı vardı. Oranın ilk açılışta, kurucu müdürlüğünü yaptım. Çevredeki okullar ve oradaki tanıtım kısmı, neler yapılacağı, ilk planlamasını yapmıştım. Ondan sonra suça itilmiş çocuklarla çalıştım, uzun yıllar çalıştım. İşte sokakta çalışan çocuklarla. Sonra da üniversiteli gençlerimizle çalışmaya devam ediyoruz.

Aslında ben o kadar olumsuz ve kötü de bakmıyorum. Kadınların daha da bilinçlenme yolunda ilerlediğini düşünüyorum işin açıkçası. Tabi ki kendi küçük, dar çevremizde bakmamak lazım. Hala kırsalda bunu çok zorlu bir şekilde yaşayan kadınlar yok mu? Tabii ki varlar. Ama biliyorsun yani o göçle birlikte gelen ve gecekondu bölgelerinde çok da zorlu koşullar içinde yaşayan kadınların zaman içinde, kadın hareketinin de tabii ki bunlarda çok büyük etkisinin olduğunu düşünüyorum, yani bu konuda yaptığımız her şey aslında bir şekilde yerini de buldu. Yani arttı (?) gözüyle bakmamak lazım ama kadının güçlenmesi ve bilinçlenmesi adına da çok da olumsuz şeyler yaşandı diye düşünmüyorum. Ben daha olumlu bakmaya çalışıyorum o anlamda. Ben Şentepe'deki gözlemlerimde bile aslında kadını, kadın o kadar güçlü bir

varlık ki, yani hem evi var eden, çocuğunu var eden bir yandan da çok önemli. Mesela kadının çalıştığı para her zaman eve giren paradır derim ben. Hani erkeğin çalıştığı paranın ne zaman, nereye gideceği belli olmaz. Ama kadının çalıştığı para her zaman evine ve çocuğuna giden paradır. Bir de kadını şu anlamda çok önemişiyorum, bundan sonraki yani toplumda beğenmediğimiz ya da istemediğimiz, arzu etmediğimiz şeylerin önüne geçecek kişi de kadın. O çocukları yetiştirenler de kadın. Dolayısıyla şiddet bir tek kadını etkilemiyor. Kadın gücü, gücü yetene olarak ilerlediği için, kadın çocuğuna, çocuk ondan sonra daha gücü yetene, sonra da dönüp anneye babaya bile yöneltebilen bir şiddete dönüşüyor. Dolayısıyla özellikle erkek çocuğu yetiştiren kadınların bilinçlenmesi, bizim toplumumuzda, bu çok hoşumuza gitmeyen şeylerin önüne geçmek anlamında da çok önemli rol oynayacak. O yüzden kadınların, yani bıkmadan usanmadan çalışmamız lazım. Gerçekten yaptığımız hiçbir şey bence boşa gitmiyor. Belki bazen bir su damlası boyutunda kalıyor ama o su damlasının da bir haresi var. O hareyi genişletmek hep mümkün diye düşünüyorum.

Ben Şentepe'de çalışma yaparken ki oldukça uzun da bir süreydi, hatta daha sonra ne olur, sen buraya, tam da seçimler geldiği zaman, muhtar olsana abla çok iyi olur boyutuna bile taşımışlardı durumu. O uzunca evrede güçlenen kadınları gözledim ve izledim. E, çok beni mutlu etti aslında bu. Demek ki yaptığımız her şey bir şekilde yerini buluyor. Ama bir yandan o kadın toplantıları ve çok geniş çerçeveli, onlar tabi benim gibi 1 liralık Salina tuz vermiyor. Çok daha büyük şeyler verdikleri için onların çevresi her zaman daha hızla ilerleyen oluyordu. Ama bazen o toplantılara gelip, burada bunu anlatan kadınlar da oluyordu. En azından, hani ben şunu almaya gitmiştim, oh iyi oldu, aldım şeklindeki gelişler de hoşuma gitmiyor değil yani.

Ya, tabi şöyle bir şey oluyor, tabi ki yani, bütün bu tür, hani şöyle bir örnekle yola çıkayım. Ben işte suça itilmiş çocuklarla çalışırken birisi bana dedi ki ah yazık sizin de mi çocuğunuz içerde? Yani hep böyle bir mantık var ya bir yerine dokunan oluyor. Mesela biz çocuk hakları alanında da çalışırken çocuğun çıkaramadığı sesi çıkarıyorsun. Ama kadında aslında böyle bir şey yok. Biz bazen sadece kendi çevremizde kalıp, sadece o kapalılığımızda bunu eyleme döküp eyleme dönüştürüyoruz. Ama bazen o kadınlarla bir aradalığı aksatıyoruz diye düşünüyorum. O yüzden o bir aradalıktaki su damlası bence o anlamda kıymetli. Yani yaptığımız her tür çalışma bence önemlidir ama onlara dokunabildiğimiz noktaları da es geçmemek lazım. Dokunabildiğimiz her yeri daha dokunur kılmak için çaba sarf etmemiz gerekiyor. Oralarda eksik kalıyoruz bence.

E, şimdi çok hoş, ben tam boşanma evresindeyim. Hayır, bu arada bir anekdot geçeceğim, bu Başkent Üniversitesi ilk bir televizyon kurmuştu. O arada biz, böyle bir ekip sürekli orada yayına gidiyoruz. Ama yayının şöyle bir rahatlığı vardı. Dinleyen kesim o kadar az ki, o yüzden böyle kendi kendimize konuşuyormuş gibiydi. Şimdi seninkinde de biraz öyle oldu ama. Bu ne kadar yayılacak bilmiyorum tabi ki.(Gülüyor.) Hani nasıl olsa kendi kendimizyiz boyutunda. Ben tam boşanma aşamasındayken, bu aile içi ilişkiler ve bu Hürriyet'in bir kampanyası vardı, onunla ilgili de çok fazla çalışma yapmıştım. Polislerle, imamlarla falan çok farklı kesimlerle. Bu aile içi ilişkilerle iletişim konusunda da işte bir takım yerlerde sunumlar yapıyorum. Bir vakfın, böyle bir açılış konuşması istediler benden. Tam da öyle bir evredeyim yani. Son nokta, o son nokta aşamasında ablama dedim ki, sen de gel bak, böyle bir yerde konuşma

yapacağım. Neyse böyle çok da uzun bir konuşma yani 2 saat falan böyle. Bir sürü şey anlatmam lazım, anekdot anlatıyorsun, hikayeler anlatıyorsun falan filan. Ondan sonra aman, dedi ablam çıktık, kelin ilacı olsa kendi başına sürerdi. (Gülüyor.) Şimdi tabi ki hayatımızda hep böyle şeyler var. Yani bazen ahkam kesmek çok kolay, bazen bunu anlatmak, söylemek çok kolay. Ama o birebir yaşamışlıkla bazen baş etmek tabi ki güç olabiliyor yani. E, özdeşim kuruyorsun tabi, kurmamak mümkün değil yani.

Benim çocuklarımla ilişkim hep çok iyi oldu. Ben, ta ilk çocukluktan itibaren hep böyle iletişime dayalı bir ilişkimiz var. Biraz ben odaklı bir ilişki, ikisi de erkek çocuk. Bu zaten çok doğal bir şekilde anne özdeşimi getiriyor. Biraz benim yapısal unsurlarım var tabi ki. Mesela babaları için de hep ederim ki yani çok bir şeye karışmadı ama hiç olmazsa gölge etmedi şeklinde bir bakışım oldu hep. Biraz hayatlarında karar organı oldum. Bazen kendimi takdir ettim bazen kınadım gibi. Ama hep onların görüşlerini de alarak yapmaya özen gösterdiğim, çok güzel bir ilişkimiz var. Çok, birlikte olmaktan keyif aldığımız ve işte diyorum ya annelerin erkek çocuk yetiştirmesi çok önemli. Ta ilk çocukluktan beri biz mutfakta hep bir arada bir şeyler yaparız. Mesela bu akşam yemeğimi oğlum hazırladı, çok keyifli bir yemekti ve direkt hani sunum şekliyle ve her şeyiyle hazırladı. Ve bu bizim hayatımızda hep var olan bir şey. Hani ikisi de mutfığa çok girerler, keyifli bir şeyler yaparlar. Bir arada bir şey yaparız. Bize misafir geleceği zaman, hadi bakalım herkes mutfığa falan derdim ben, hep birlikte çalışırdık, birlikte bir şeyler yapardık. Büyük oğlumu biraz erken evden çıkardım. Bununla ilgili sonra pişmanlıklarım oldu. Bir yandan iyi oldu dedim, böyle kendimle çeliştiğim bir şey oldu ama o biraz erken evden gitmiş oldu. Ta lise aşamasında, İstanbul'a gitti. Ondan sonra işte küçük oğlum ama üniversiteyi de Ankara'da kazandığı için onunla birlikte yaşıyoruz. Ama diğeriyle de sürekli, hani biz gidiyoruz, o geliyor. Yurt dışındayken bile ara ara o gidişlerimizi gerçekleştirdik.

Valla önemli benim için. Her tür, hayatlarındaki her şeyi birlikte konuşabildiğimiz, işte kız arkadaşları bizim hep evimizde ve hayatımızın içinde oldular. Ben de çok keyif alıyorum bu durumdan. Mutluyum, iyi ki iyi ki iki oğlum olmuş diyorum yani. Kendi adıma değil toplumsal beklentilerim var. Kendimden çok geçmiş durumdayım gerçekten. Çünkü işte bu pandemi ile birlikte hayatımızda bizim çok da yaşamadığımız bir şey kalmadı diye düşünüyorum. Yani bir pandemi çeşidi eksikti, onu da hayatımıza katmış olduk. Valla çocuklarımız adına, gelecek adına çok kaygılıyım gerçekten. Toplumsal dönüşümler adına da kaygılıyım. Pandemi bile hayatımızda başkalaşmaya neden olan bir şey oldu. Yalnızlaştırdı insanları, daha birey odaklı hale getirmeye neden oldu ki zaten toplum olarak gün geçtikçe öyle bir ilerleme kaydediyorduk. Ve bu gidişatın bir yerinden durması gerektiğine inanıyorum. Artık gerçekten bizim bile yaşamımıza, yani şimdi şöyle ki, biz gene kendince çok korunaklı bir hayat sürüyoruz. Hem çevremiz anlamında hem yaşam alanlarımız anlamında. Ama herkes bizim kadar şanslı değil. Burada hep şeyi hatırlarım ben ve örneklerim. Mina Urgan'ın, Bir Dinozorun Hatıraları'nda şöyle bir kesit var, ben yaşamımda kendimle ilgili bir sürü şeyle çok övündüm ama bir gün trenle gidiyordum ve bir kulübenin yanında bir kız bana el salladı. Ve o zaman düşündüm ki aslında ben o kulübede ve o kızın yerinde olabilirdim. Ve bugün övündüğüm hiçbir şeye de sahip olmazdım. Bu gerçekten çok önemli geliyor bana. O yüzden kendimizi, yani kendimi en azından işte şanslı addediyorum gerçekten. Hani hayata başladığım nokta, ilerlediğim nokta ve korunaklı yaşamım olarak. Şu an hayatımın en rahat evresindeyim ben. En keyifli, işte çocuklarım kendi ayakları üzerlerinde durabilecek durumdalar. Kendimce bir yaşamım, bir gelirim, kendimce bir hayat

akışım var. Kendimle ilgili bir beklentim yok ya da işte geçmişte öyle işte, yemekler yapayım, yetiştireyim bilmem ne falan gibi kaygılarım bile yok. Çok daha rahat yaşıyorum şu evrede.

Ama toplumsal boyutta gerçekten çok, çok kaygılıyım. Gün geçtikçe kaygı boyutum artıyor ve artık, artık yeter, artık yeter noktasındayım. O yüzden... Ama biteceğine de inanıyorum. Umudumu da yitirmek istemiyorum. Bu günleri aşacağız diye düşünüyorum. Belki çok yara alacağız belki çok sarsılacağız, ayağa kalkmamız çok zaman alacak. Bu güçlenme aşaması belki bizi çok yoracak ama kesinlikle bitecek bu süreç diye düşünüyorum.

Valla kadınlar açısından şöyle ki yani kadınların bilinçlenmesi boyutundan umutluyum. Ama bu bilinçlenmeyi, buradaki bu gündüz kuşağındaki, televizyon programları ile olabileceğini düşünmüyorum. Ya gerçekten bunda da bir bilinçlenme çalışması boyutunda çok aktif yer almak gerektiğini düşünüyorum. Hepimiz kendi alnımız boyutunda ne yapabiliyorsak bu konuda, elimizi taşın altına koymamız lazım. Çünkü bilinçlendikçe kadınlar, dik duruş sergiledikçe bununla baş edebilecekler. Fakat pandemi tabi ki hem kadınların özgürlük alanlarını elinden aldı hem kadının o ev içindeki o toplumsal cinsiyet rolleri ile üzerine yüklenen yükü katladı. Kadının yükünü çok arttırdı ve o özgürlük alanının elinden alınması ile birlikte de nefes almasını güçleştirdi. Öncelikle bu süreç bir bitmeli, sonra başımızdakiler gitmeli. Biz farklı bir program uygulamalıyız ve kadın bilinçlendikçe ve güçlendikçe, kendi gücünün farkına vardıkça aslında, baş edilebilecek diye düşünüyorum. O yüzden her alanda umudumu koruma yolunda ilerliyorum.